הוה ליה בשיתא בשבוע · פי' דמנין ת"ק שניס כלה בשית בשבוע והחורבן היה בשנת כ"ח דהכי מוכחא סוגיא דלא תרב הכיא בשניה עד שנת ב"ח וביה לאשון שעמד ת"י שניס תרב בשנת עשר עלמו הכי מוכח כל הסוגיא נמצא בית תרב בתחילת יובל כלומר בשנת יובל עלמה דהחורבן בשנת ת"י · רש"י :

הנך שניס דאגלינהו סנחריב · ול"ג תלת שניס כי טובא הוו שהרי משמשה לחזקיהו עד שבעה עשר ליאשיהו שהחזירם ירמיהו הוא קרוב *למאה שנה ועוד הקשה רש"י על זה הלשון ומיכוח הוא :

ג"א נ"ל

ה) **אלא** לא מהם שבע שביבשו וז' שהילקו · ושאר ל"ו ובאותה שנה תרבה העיר דהוי מוצאי שביעי' ולו רבי יהודה אייתי שבסרי מי"ז יובלות הרי ל"ג שנה הוה ליה בתלתא בשבוע והוא הדין דמצי למיפרך לר' יהודה אם כן היכי משכחת קרא דיחזקאל *היה בי"ד לחורבן :

שסיובל היה מו' נ"ל

הנך שני דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיהו והדרינהו לא קחשיב · והחזירם בי"ח ליאשיהו ו) ומנה י"ד ליאשיהו דמלך ל"א וכ"ב דיהויקים ולדקיהו הרי ל"ו שנה ובשנת ל"ו תרבה ות"ת ת"כ מאי קאמר בבריתא אם אתה אומר משנכנסו מנו נמצא בית תרב בתחילת יובל הא ליתא דכשגלו פסקו מלמות יובלות וכשהחזירום החזירו למנות ולקדש ותו לא היה רק ל"ו שנה עד החורבן ואומר רבי דהחיל ברייתא אחיא כרבנן דאמרי דשנת כ' אינו ממנין שמיטין ולדידהו כשגלו [והי] נמי דלא מנו יובלות שמיטין מונין ומקדשין והיו מונין יובלות לקדש בו שמיטין דהכי איתא שילהי מכילתין לא מנו יובלות אלא לקדש שמיטין וא"כ כשהחזירום ירמיה וא"כ כשהחזירום ירמיהו בימי יאשיהו אלא ה"ק תלת שני דאגלינהו סנחריב ירמיהו ג) לא תביב להו להנך שלש שניס כך שמעתי והרבה תשובות בדבר מדא דכי מדליק תלת שני משכחת חורבן בשנת ארבעים ותשע והיא שביעית ואין בעינן מונין ולכך קאמר אלא מנו שמיטין ויובלות בשלמות בדבר מדא דכי מדליק תלת שני משכחת לה והא ליכא למימר לר' יהודה דהא קרא כתיב ולקמן לא משכחינן ז' שחילקו אלא מהך דרשא די"ד אחרי אשר הוכתה העיר הוה יובל ועוד קשיא לי היכי לא מדליקן אלא הנך תלת שני והאמרי' בפ' בתרא (לקמן נב:) משגלו שבע ראשונ ובטלו היובלות עד שהחזירן ירמיהו ואמר ג' דמתרלינן התם (ז) מנו יובלות לקדש שמיטין הני מילי לרבנן אבל לר' יהודה מוקמינן התם דלא מנו יובלות כלל ועוד היאך יתכן ליטול שלש שניס לבדם אם כשעלה סנחריב עליהם כבר מנו י' שניס אז י"ב ליובל ועלה עליהם שלש שניס היאך יתכן להפסיק אותן שלש שניס ולחזור למניינם הראשון ולמנות י"ג י"ד לקדש יובל שנת החמשים *ושלש בעל כרחך לא התחילו למנות ל' ג' ד' ומתוך הוויות אלו נראה בעיני דהאי תלת דכתב בספרים שיבוש הוא ופירוש משובש היה וגכתב בספרים והכי גרסינן הנך שני דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיהו אהדרינהו לא תביב ודוקא נקט דכל אותן השניס שהיו בגלות לא תביב רבי יהודה במנין שמיטין ויובלות וכדאמרי' בפרק בתרא אלא באותה שנה שחזרו בימי יאשיהו התחילו למנות ליובל ולא וחשוב מאותה שנה עד שנת הת"י החורבן ותמצא תשכוך סדור כמין חומר דבשנת שלשים ושש ליובל תרב הביא והיא מוצאי שביעית ומשכחת אדבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר הוה שנת שיובל שהרי חזרו בשנת י"ח ליאשיהו וכדכתיב (במלכים ב כב) דבשנת י"ח ליאשיהו נמצא הספר בבית המקדש ועל דברי הספר שלח המלך אל חולדה הנביאה ואמרי' במגילה (דף יד:) היכי שבקיה לירמיהו ושדר לחולדה ואמרינן ירמיה לא הוה התם שהלך להחזיר עטרת השבטים ומגלן דהדור דכתיב מה הגיון הלו וגו' ודבר זה שפיכה יאשיה את העבודה כוכבים באותה שנה היה וכך מצאתי בסדר עולם בי"ח ליאשיהו היה תחלת היובל ויאשיהו מלך ל"א שנה מי"ח עד ל"א כמה הוו אדבסרי וחד סרי ליהויקים ויהויכין וחד סרי לצדקיהו כדכתיב (במלכים ב כה) הרי שלשים ושש ואז תרב הבית ומיהוקמא שפיר כר' יהודה כך הבנתי מלבי ויסרה בעיני אבל לא שמעתיה ואחרי כן מצאתי ספר יסן מוגה שכתוב בו כן והודעתיו לרבותי ויסרה בעיניהם* : **איבעיא ליתא לעולם אליבא דרבנן** · אמרה ר' יוסי לפיל הוה ליה בשיתא בשבוע : **כי קתני וכן בשניה אשארא** · אתשעה באב ומוצאי שבת : **עלו מן הגולה** · בימי עזרא : **ידעיה תריס פשחור ואימר** · שבמקדש ראשון היתה משמרת ידעיה קודם לחרים ומשמרת חרים קודם לפשחור ושל פשחור לאימר : **חלקום לארבע ועשרים משמרות** · ולא היו יודעין כילד יסדרן מי יעבוד אחר מי : **גלוס** · שכתבו שם הכ"ד משמרות בכ"ד פתקין : **ונתנום בקלפי** · וכוון ידעיה ברוח הקודש ועלתה לגורלו בידו וחזר והכניס ידו ונטל לגורל וכן עד שם פעמים ובאותו סדר שעלו לגורלות כידו ד) עשו אחריו אותן הכהנים בגורלות זו אחר זו : וכן

אמר משיעה שנכנסו מנו כו' הר' ז"לי גלוין צ"ע דרש"י פי' בפרק השולח בשביעית בזמן הזה ורבי היא דשביעית אינה נהגת אלא בזמן שהיובל נהוג ומה שמנו יובלות לא היה אלא לקדש שמיטין וכיון דלא היו שמיטין מן התורה א"כ מנין דיובל לא היו כלום מן התורה למה לא התחילו מנין היובל כשיבנו העשרת השבטים : ב) יהודה מוקמא לה : ג) ירמיהו בימי יאשיהו לא : ד) כך עברו אהריו תיכת עשו נמחק : ה) ד"ה אלא שייך קודם ד"ה הנך : ו) ומדמנה ליאשיהו תיבת י"ד נמחק : ז) דאמר דשנת נ' אימר

שניה עלה וכיבש יהויקים: וכן בשניה ושניה במוצאי שביעית מי משכחת לה מבדי בית שני כמה קם ארבע מאה ועשרים ארבע מאה תמניא יובלי ארבסרי תרי שבוע פשו להו שית הוה ליה בשיתא בשבוע הא מני רבי יהודה היא *דאמר שנת חמשים עולה לבאן ולבאן אייתי תמניא מתמניא יובלי והני שית הוי ארביסר אישתכח דבמוצאי שביעית דרוב אי ר' יהודה בראשונה לא משכחת לה דתניא שבעה עשר יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו ואי אתה יכול לומר משעה שנכנסו מנו שאם אתה אומר כן נמצא בית תרב בתחילת יובל ואי אתה מוצא °בארבעעשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר אלא צא מהם שבע שביבשו ושבע שחילקו ואתה מוצא °בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר ואי רבי יהודה אייתי שבסרי משבסרי יובלי שדי אהני הוה ליה בתלתא בשבוע ו) הנך שני דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיה אהדרינהו לא קחשיב להו איבעיא אימא לעולם רבנן וכי קתניוכן בשניה אשארא הכי נמי מסתבראדאילא תימא הכי משמרתו של יהויריב בשניה מי הואי והתניא *ארבע משמרות עלו מן הגולה ידעיה וחרים פשחור ואימר עמדו נביאים שביניהם וחלקום לכ"ד משמרות בללום ונתנום בקלפי בא ידעיה ונטל חלקו וחלק חבירו שש בא

יחזקאל מ' מ"ס

ז"ק

על היובלות ולא י"ד מהגך שבסרי לשבע שביבשו וז' שחילקו פשו להו תלת אשתכח דבר' בשבוע חרוב : **ומשני הנך תלת שני דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיה ואהדרינהו כו'** · כלומר הנך שלש שניס שגר סנחריב עליהן כדכתיב (במלכים ב יז) ויעל מלך אשור (על כל) [בכל] הארץ ויעל שומרון ויצר עליה שלש שנים ולא היה להם פנאי לחרוס ולזרוע ולא מנו שמיטין ויובלות לא קא חשיב להו והאי דנקט עד דאתא ירמיהו אהדרינהו לאו דווקא דהא יותר מתשעים שנה היה מחזיקיו שהגלה אותן סנחריב עד שהחזירן ירמיהו בימי יאשיהו אלא ה"ק תלת שני דאגלינהו סנחריב והיו באותו גלות עד שהחזירן ירמיהו ג) לא תביב להו להנך שלש שניס כך שמעתי והרבה תשובות בדבר מדא דכי מדליק תלת שני משכחת חורבן בשנת ארבעים ותשע והיא שביעית ואין בעינן מונין ולא מנו שמיטין ויובלות בדבר מדא דכי מדליק תלת שני לא משכחת לה והא ליכא למימר לר' יהודה דהא קרא כתיב ולקמן לא משכחינן ז' שחילקו אלא מהך דרשא די"ד אחרי אשר הוכתה העיר הוה יובל ועוד קשיא לי היכי לא מדליקן אלא הנך תלת שני והאמרי' בפ' בתרא (לקמן נב:) משגלו שבע ראשונ ובטלו היובלות עד שהחזירן ירמיהו ואמר ג' דמתרלינן התם (ז) מנו יובלות לקדש שמיטין הני מילי לרבנן אבל לר' יהודה מוקמינן התם דלא מנו יובלות כלל ועוד היאך יתכן ליטול שלש שניס לבדם אם כשעלה סנחריב עליהם כבר מנו י' שניס אז י"ב ליובל ועלה עליהם שלש שניס היאך יתכן להפסיק אותן שלש שניס ולחזור למניינם הראשון ולמנות י"ג י"ד לקדש יובל שנת החמשים *ושלש בעל כרחך לא התחילו למנות ל' ג' ד' ומתוך הוויות אלו נראה בעיני דהאי תלת דכתב בספרים שיבוש הוא ופירוש משובש היה וגכתב בספרים והכי גרסינן הנך שני דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיהו אהדרינהו לא תביב ודוקא נקט דכל אותן השניס שהיו בגלות לא תביב רבי יהודה במנין שמיטין ויובלות וכדאמרי' בפרק בתרא אלא באותה שנה שחזרו בימי יאשיהו התחילו למנות ליובל ולא וחשוב מאותה שנה עד שנת הת"י החורבן ותמצא תשכוך סדור כמין חומר דבשנת שלשים ושש ליובל תרב הביא והיא מוצאי שביעית ומשכחת אדבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר הוה שנת שיובל שהרי חזרו בשנת י"ח ליאשיהו דכתיב (במלכים ב כב) דבשנת י"ח ליאשיהו נמצא הספר בבית המקדש ועל דברי הספר שלח המלך אל חולדה הנביאה ואמרי' במגילה (דף יד:) היכי שבקיה לירמיהו ושדר לחולדה ואמרינן ירמיה לא הוה התם שהלך להחזיר עטרת השבטים ומנלן דהדור דכתיב מה הגיון הלו וגו' ודבר זה שפיכה יאשיה את העבודה כוכבים באותה שנה היה וכך מצאתי בסדר עולם בי"ח ליאשיהו היה תחלת היובל ויאשיהו מלך ל"א שנה מי"ח עד ל"א כמה הוו אדבסרי וחד סרי ליהויקים ויהויכין וחד סרי לצדקיהו כדכתיב (במלכים ב כה) הרי שלשים ושש ואז תרב הבית ומיהוקמא שפיר כר' יהודה כך הבנתי מלבי ויסרה בעיני אבל לא שמעתיה ואחרי כן מצאתי ספר יסן מוגה שכתוב בו כן והודעתיו לרבותי ויסרה בעיניהם* : **איבעיא ליתא לעולם אליבא דרבנן** · אמרה ר' יוסי לפיל הוה ליה בשיתא בשבוע : **כי קתני וכן בשניה אשארא** · אתשעה באב ומוצאי שבת : **עלו מן הגולה** · בימי עזרא : **ידעיה תריס פשחור ואימר** · שבמקדש ראשון היתה משמרת ידעיה קודם לחרים ומשמרת חרים קודם לפשחור ושל פשחור לאימר : **חלקום לארבע ועשרים משמרות** · ולא היו יודעין כילד יסדרן מי יעבוד אחר מי : **גלוס** · שכתבו שם הכ"ד משמרות בכ"ד פתקין : **ונתנום בקלפי** · וכוון ידעיה ברוח הקודש ועלתה לגורלו בידו וחזר והכניס ידו ונטל לגורל וכן עד שם פעמים ובאותו סדר שעלו לגורלות כידו ד) עשו אחריו אותן הכהנים בגורלות זו אחר זו : וכן

ר"ה פ. [לקמן כה: נב. נדרים פא.]

תענית כז.

נ"א אלא

ע' כשו"ת רלב"מ סי' קמג

שיטה מקובצת

ה) הנך שני דאגלינהו סנחריב עד דאתי ירמיהו ואהדרינהו לא קא חשיב גלוין קשה דא"כ מאי קאמר לעיל ואי אתה יכול לומר משנכנסו לארץ מנו מה לנו לחשבון קודם החורבן ירמיה הלא בהחורבן התחילו למנות והחשבון מכוון כדפ"ה ואמר ר"י דהא דאמר דהתחילו למנות כשירמיה החזירן היינו לרבי יהודה דוקא דכיון דאית ליה שנת נ' עולה לכאן ולכאן לא היו צריכין למנות יובלות דלעולם פ"ה לו' שמיטין ושנת נ' היא תחלת השמיטה לכן התחילו בחורבן כי בגלותם לא היו צריכין למנות אבל לרבנן דאין שנת נ' מן המנין לפיכך בגלותם היו צריכין למנות יובלות לקדש שמיטין ולא הוצרכו להתחיל מנין אחר כשהחזירם שהרי לא הניחו השבונם הראשון ולדידהו אתיא הא דאמר לקמן בפ"ב לא מנו יובלות אלא לקדש שמיטין וכיון דלרבנן לא התחילו מנין אחר כשהחזירם ירמיה והיו הולכים אחר מניינם הראשון ולפיכך אמר הברייתא ואי אתה יכול לומר משנכנסו לארץ ולכאן ולכאן עולה לכאן ולכאן ליובל אלא לאחר י"ד שנכנסו לארץ ואתה מוצא י"ד אחר שהוכתה העיר ובמוצאי שבת: ואי ר' יהודה דאמר שנת נ' עולה לכאן ולכאן אייתי שבסרי משבסרי יובל ועייל י"ד מניהו בנגר י"ד שביבשו ושחילקו פשו להו תלתא שני אישתכח דבתלת בשבוע הרב ואי אתה מוצא דלאחר י"ד לחורבנו היה יובל: הנך תלת שני : אפיק להו כנגד הנך תלת שני דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיה ואהדרינהו (כדמרסינן) בפירקין בתרא מלמד שירמיה החזירם : לא קא חשיב להו משום דלא היו ישראל על אדמתם ולא מנו ליובלות עד שחזרו דכתיב וקראתם דרור בארץ לכל יושביה בזמן שכל יושביה עליה ואמר לן ר' דהאי דאגלינהו תלת שני לא אשכחן ליה בפירוש במקרא אלא סמכו על המקרא דכתיב [ויהי בשנה הרביעית למלך חזקיהו היא השנה השביעית לשלמנאסר מלך אשור על שומרון ויצר עליה וילכדה מקצה שלש שנים [בשנת שש להזקיה] אישתכח דכי מפיק להני תלת שני דבמוצאי שבת [חרב אבל אי אתה מוצא לאחר י"ד שנה יובל למעמא דרבי יהודה: אי בני תימא לעולם לרבנן · מצית מוקמת לה וכן בשניה ודקא קשיא לך פש להו שית לאו אמוצאי שביעית אמרי וכן אלא אשארא בתשעה באב ובמוצאי שבת : ארבע משמרות עלו מן הגולה : עם עזרא ותו לא) : יהויריב

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ס ומשמ וכו' וחע"ג דמתלינ' כתם לא מנו :

רבינו גרשום

יהויקים שהיא ש"מ לנבוכדנצר ולא הוו אלא ב' גליות ובין גלות(יהויקים) [יהויכין] לגלות צדקיה לא הוו

וכן חרים וכן פשחור וכן אימר • ויהויריב שוב לא עלה : רב אשי אמר • לעולם וכן בשביעית אמולאי שביעית קאי וכבן היא ודקא קשיא לך לעול דבשביעית חרוב לא קשיא דשיא שני קמאי מכנין הבית עד דסליק עזרא וקידש ארץ ישראל לא מט שמיטין ויובלות דל שית שנין משני הבית משכחת תורה אור

שנת ת"כ בשביעית כילד ארבע מאה (ושית שנין) תמנית יובלי וארבע סרי שני תרי שבועי ובשנת תכ"ח שהיה מולאי שביעית חרב : ומנלן דעד שית שני לא סליק עזרא דכתיב באדין בטילת וגו' • אלמא בשנת שתים לדריוש התחיל הבנין : וכתיב ושיליא ביתא וגו' • אלמא בשנת שש כשלם הרי *חמש שנים וכאותו זמן לשנה הבאה עלה עזרא ובא לירושלים בחדש אב ועד תשרי שהוא שבע לבנין לא התחיל למות : בר תמנן נכי תרתי • דמסיעות מרגלים עד שנכנסו לארץ היו אלא ל"ח לבד משנת הסיעות דהא (ג) בשביעי ליציאת מצרים נשתלחו : מדלא משכחת ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכתה העיר • דליהוי יובל לא מדלית ארבע עשרה לכיבוש ולחילוק : מתני' מתשעה בגורות • לא אתפרש טעמא : וסלגלג לבדו • לגלג אחד היה שם ולא יותר וטעמא מפרש בגמ' : גמ' (ג) קס"ד כדי לשבת ולשני ימים טובים דווקא קאמר דלהכי בעינן שבה שלש יבאו יחד שבת ושני ימים טובים של ראש השנה ולא יוכלו לבקר יהו להם *אילים מזומנים : בעלמא קאי • דבכל ימות השנה נמי בעינן שבה ולאו משום שבת וראש השנה אלא משום דבן בג בג וכדמפרש בסמוך : סימנא בעלמא • שלא תטעה בגירסא שלא תשנה ארבעה לו תמשה משום הכי נקט הכי שלשה ימים דבעו שבה תמידין: *ארבעה ימים קודם שחיטה • ומשום הכי בעינן שבה לעולם דבשבת חיטך נתנו שם שבה (ד) מבוקרין

ס"ל ארבעה

[ס"ל די היא]

ר"ה ג:

זכתיב קיח:

מנחות מט:

שיין לע"ב

[מנחות כ:]

ס) תמידין ומוספין טובא הוו *תנא בעלמא קאי ואתמידין לחודיה קאי ומאי כדי לשבת) ולימים טובים סימנא בעלמא וה"ק אין פוחתין מששה טלאים המבוקרים

מרגלים היה בסוף הארבעים שהרי שנות כלב לא מליו וכשעברו ישראל את הירדן הוה בר תמנן נכי חד ומנא להש"ס הא דז' כיבשו וז' חילקו ואמר רבי דלא בא הכתוב לסתום אלא לפרש דמה לו לשנות כלב אם לא להודיענו בודאי אז' כיבשו וז' חילקו :

מאי כדי לשבת סימנא בעלמא • הכא מפרש מעיקרא דכדי לשבת סימנא בעלמא אבל במנחות פרק התכלת (דף מט: ושם) לא אמר הכי עד דבמסקנא דקאמר התם אמר רבינא לרב אשי הכי ששה שבמה הוו דהא איכא לפרא דחד בשבתא *דווקא נקט לשבת והש"ס אם היו ב' ימים ראש השנה ביום החמישי וביום ששי ביום הראשון יבקרו התמיד שהוא ארבעה ימים קודם שחיטתו של ה' בשבת ושל יום ו' שהוא שני לר"ה יבקרו ביום שני שהוא ד' ימים קודם שחיטתו וכן של שבת מבקרו ביום ג' ופריך שבעה הוו דהא איכא לפרא דחד בשבתא שנם הוא טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטתו וא"כ איך יפחתו מז' :

*)**ומוסיפין** עד עולם עד כמה אמר רב הונא ואמרי לה כו' ואמר רבי דהא ודאי פשיטא שיוכלו להוסיף עד יד] העולם אלא בעי עד כמה יהא הדור מצוה וא"ל לתפש יותר אחר כהנים אמר רב הונא עד ק"כ דהא אשכחן בקרא (דה"ב ה) שתפשו אחרי ק"כ כהנים לתקוע בחצוצרות ולא יותר אי נמי דהא פשיטא דאין מוסיפין עד העולם אם יוסיפו יותר עירבוב קלא אמר רב הונא עד ק"כ כהנים יכול להוסיף דהא אשכחנא בקרא דלא חיישינן לעירבוב קלא :

*) שיין לע"ב

אין

ז] עד לעולם אין: ח] לעולם והצלצל לבד: ט] גמ' לשבת ולשני ימים טובים של ר"ה תמידין : י] לשבת ושני ימים טובים :יא] מתניא בזמן בית ראשון : יב] אלתנן הא מנין אות ו' נמחק : יג] הארבעים שלי בשנה ראשונה ובשילוח תיבת ואחד ל"ש : יד] עד לעולם אלא אות ה' נמחק :

דתניא

כדי לשבת ולשני ימים טובים : טובא הוי לצורך שבת ולשני ימים טובים של ר"ה צריכין טלאים הרבה לצורך תמידין ומוספין ואיתו די בששה : בעלמא קאי אימות הדור אתמידין לחודייהו קאמר והאי דקאמר כדי לשבת ולב' יו"ם לסימנא בעלמא

*)**משמרתו** של יהויריב בשביה מי הוא • הקשה רבינו אלחנן דהא אמרי' ב"ק (דף קי:) נתן הכסף לידעיה ואת האמר ליהויריב אלמא שהיה בבית שני ויש לומר דהא מתני' מיתבית יא) סמוך לבית ראשון לי נמי לא יהויריב דווקא אלא המשמר תחת יהויריב : **שאפי'** משמרתו של יהויריב עולה • פרש"י שאוב לא עלה וזהו תימה דמנא ליה שאוב לא עלה דהא משמע שיטל לעולות מדקאמר שאפילו משמרתו של יהויריב עולה ועוד הקשה רבינו אלחנן דהרבה עלו *ואין פשוט לנו שלא עלה ואמר רבי דמכל מקום יכול להיות שעלה יהויריב והכא קא פריך הכי משמרתו של יהויריב בשביה מי הוא *כי כ"ד היו אלו נגד המשמרות שלא עלו שחלוקות לארבע ועשרים משמרות ושמשו אחיהם :

הנך שית עד דסליק עזרא וקדיש לא קחשיב • לריך עיון למאי דפירשתי דכי נמי גלו השבטים מנו נמי יובלות כדי לקדש השמיטין ח"כ בגלות דבבל קודם דסליק עזרא נמי היו מונין ואמאי אתחילו למנות כי סליק עזרא וי"ל דלא דמי דודאי *בעוד ישראל על אדמתם כי נמי אין יובל טהא שמיטה טהא בחרישה וזריעה והיו מקדשין אבל בגלות לא היו מקדשין כלל שביעית וי"ע דכי נמי היו בגולה היו לריכין לקדש שביעית מפני שמיטת כספים שנוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ ואם הוא כך דשביעית אינו תלוי ביובל כי נמי ישראל בגלות ואינן כלל על אדמתן למה לא יתנו שמיטין כמו מקלת ישראל על אדמתן ואף על גב דאין כל יושביה עליה מונין שביעית אף על גב שאין מונין יובל :

אותו זמן לשנה הבאה • שהוא שנת (*ועשרים) בחדר עלה עזרא מבבל ועלה ירושלים בחדש החמישי שאיחר במהלך הדרך מחדש אדר עד חדש אב :

כלב כמה הוי בר תמנן נכי תרתין • והקשה רבינו אלחנן יב] והא מנין לנו שבשנה שניה דווקא היה כלב בן מ' שנה דלא הוה כי עבר ישראל את הירדן בר תמנן נכי תרין *שמא התחיל שנת הארבעים יג] ואחד שלו ובשילוח דווקא שנת הארבעים שהרי שנות כלב לא מליו וכשעברו ישראל את הירדן הוה בר תמנן נכי חד ומנא להש"ס הא דז' כיבשו וז' חילקו ואמר רבי דלא בא הכתוב לסתום אלא לפרש דמה לו לשנות כלב אם לא להודיענו בודאי אז' כיבשו וז' חילקו :

מאי כדי לשבת סימנא בעלמא • הכא מפרש מעיקרא דכדי לשבת סימנא בעלמא אבל במנחות פרק התכלת (דף מט: ושם) לא אמר הכי עד דבמסקנא דקאמר התם אמר רבינא לרב אשי הכי ששה שבמה הוו דהא איכא לפרא דחד בשבתא *דווקא נקט לשבת והש"ס אם היו ב' ימים ראש השנה ביום החמישי וביום ששי ביום הראשון יבקרו התמיד שהוא ארבעה ימים קודם שחיטתו של ה' בשבת ושל יום ו' שהוא שני לר"ה יבקרו ביום שני שהוא ד' ימים קודם שחיטתו וכן של שבת מבקרו ביום ג' ופריך שבעה הוו דהא איכא לפרא דחד בשבתא שנם הוא טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטתו וא"כ איך יפחתו מז' :

*)**ומוסיפין** עד עולם עד כמה אמר רב הונא ואמרי לה כו' ואמר רבי דהא ודאי פשיטא שיוכלו להוסיף עד יד] העולם אלא בעי עד כמה יהא הדור מצוה וא"ל לתפש יותר אחר כהנים אמר רב הונא עד ק"כ דהא אשכחן בקרא (דה"ב ה) שתפשו אחרי ק"כ כהנים לתקוע בחצוצרות ולא יותר אי נמי דהא פשיטא דאין מוסיפין עד העולם אם יוסיפו יותר עירבוב קלא אמר רב הונא עד ק"כ כהנים יכול להוסיף דהא אשכחנא בקרא דלא חיישינן לעירבוב קלא :

*) שיין לע"ב

אין

ז] עד לעולם אין: ח] לעולם והצלצל לבד: ט] גמ' לשבת ולשני ימים טובים של ר"ה תמידין : י] לשבת ושני ימים טובים :יא] מתניא בזמן בית ראשון : יב] אלתנן הא מנין אות ו' נמחק : יג] הארבעים שלי בשנה ראשונה ובשילוח תיבת ואחד ל"ש : יד] עד לעולם אלא אות ה' נמחק :

דתניא

כדי לשבת ולשני ימים טובים : טובא הוי לצורך שבת ולשני ימים טובים של ר"ה צריכין טלאים הרבה לצורך תמידין ומוספין ואיתו די בששה : בעלמא קאי אימות הדור אתמידין לחודייהו קאמר והאי דקאמר כדי לשבת ולב' יו"ם לסימנא בעלמא

ג' ס"ש נסדר סיום אלא המשמרות של אלו שחילקום וכו' וכן הוא בג"ק

ר"ל שבת יהודה בס"ד

ג"ק מ"ז ועיין כמוהא ז ס"ח פי' רש"י שפירש באחד לחדש ניסן היה תחלת עליה מבבל ע"ש

ג' ג"ק מי דווקא

ג' ג"ק מס"ו שמא התחיל שנת הארבעים שלו בשבת לאחשונה ובשילוח כו' (פי' שמא בשנת הסילוק היה כלב מ"א שנים ול"ת שנכנסו לארץ) וכשעברו כו'

רבינו גרשום

יהויריב ראש (משמרה) [משמע דהוא הוה ראש לכל המשמרות] דכתיב בדברי הימים : [לעולם רבנן ולעולם במוצאי שביעית והא דקשיא דהוה ליה בשיתא בשבוע הא לא קשיא דהנך חמש שני קמייתא דבנו בית שני עד דסליק עזרא וקידש שמיטין ויובלות לא קא חשיב דכתיב באדין בטילת עד הדרתין שנין לדריוש דכתיב ושיציא ביתא דנא עד יום תלת שית שית למלכות דריוש : ואותו זמן לשנה הבאה עלה עזרא מבבל אלמא שית שנין הוה דלא סליק עזרא וכתיב ויבא ירושלים בחדש החמישי היא שנת שביעית למלך מלמד שמשביעית ואילך התחיל לקדש : כי עברו ישראל הירדן לסוף מ' שנה שהיו במדבר הוה כלב בן ע"ח שנים : מדלא משכחת לה י"ד שנה • (מונה) אחרי שהוכתה העיר יובל אלא א"כ חשבת נמי ז' שחילקו] : המבוקרים • ממום :

שיטה מקובצת

ב] אינה התנו נביאים : ג] אשארא הכי נמי אשארא : ג] אמר כן נמצא תיבות משנכנסו מנו נמחק : ד] ועתה ה ג ה אנכי : ה] עבור ישראל ירדן : ו] לשבת ולשני ימים טובים :

הגהות הב"ח

(א) גמ' והקשיו נביאים: (ב) רש"י ד"ה בר תמנן וכו' בשנה שניה ליציאת : (ג) ד"ה והגלגל וכו' בגמרא כס"ד ואח"כ מ"ש תמידין ומוספין כו' קס"ד כדי : (ד) ד"ה מרבעה וכו' ששה שיטין מבוקרין :

מה א מיי' פ"ג מהל' כלי המקדש הל' נ:
מו ב מיי' שם הלכה ז:
א ג מיי' פ"ח מהלכות ערכין הלכה מ:

אין קטן נכנס בעזרה מנה"מ אמר ר' יוחנן [דאמר קרא] ויעמוד ישוע בניו ואחיו קדמיאל · והקשה רביו אלחנן היכי יליפינן דקטן נכנס לעזרה לשיר בשעה שהלוים עומדים לדוכן יל] ואמר ר"י דרבי ליה מיהורא דקרא כתיב בניהם ואחיהם הלוים וכתיב ישוע בניו קדמיאל ובניו בני יהודה בני טו] (מורד) [מגדד] בניהם למה לי והלא הזכיר כל אחד בניו אלא ש"מ דלהכי כתביה דהוה מיזהר ומשמע קטנים:

הדרן עלך אין נערכין

(שייך לדף י"ד ע"א)

יש בערכין · מה בין שדה מקנה לשדה אחוזה כו' · והוא הדין דהוה מצי למימר חילוק אחר בין שדה אחוזה לשדה מקנה שבשדה אחוזה אם הקדישו וגאלו אחר מתחלק לכהנים ביובל ובשדה מקנה אם הקדישו וגאלו אחר מוזר לבעלים ביובל ולא נחת לפרושי אלא חילוק דשייך בשדות עצמו פולחנו:

המבוקרים בלשכת הטלאים ארבעה ימים קודם(פ) שחיטה ומני בן בג בג היא *דתניא[ל] בן בג בג אומר מנין לתמיד שטעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה ת"ל °תשמרו להקריב לי במועדו ולהלן הוא אומר °והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש *(הראשון) מה להלן טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה אף כאן טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה דיקא נמי דקתני כדי לשבת ולא קתני לשבת שמע מינה: משתי חצוצרות ומוסיפין וכו': ועד כמה אמר רב הונא נ] ואמרי לה אמר רב זבדי אמר רב הונא עד מאה ועשרים שנאמר °ועמהם כהנים למאה ועשרים נ] מחצרים בחצוצרות: מתשעה כנורות וכו' וצלצל לבד: מנא הני מילי אמר רב אסי דאמר קרא °ואסף במצלתים (להשמיע) מצלתים תרי הוו כיון דחדא עבידתא עבדי וחד גברא עביד בהו קרי להו חד: **מתני'** "אין פותחין משנים עשר לוים עומדין על הדוכן ומוסיפין עד ד] עולם [ג]אין הקטן נכנס לעזרה לעבודה אלא בשעה שהלוים אומרים בשיר ולא היו אומרים בנבל ובכנור אלא בפה כדי ליתן תבל בנעימה רבי אליעזר בן יעקב אומר אין עולין למנין ואין עולין לדוכן אלא בארץ היו עומדין וראשיהן בין רגלי הלוים וצערי הלוים היו נקראין: **גמ'** הני כנגד מי אמר רב פפא כנגד תשעה כנורות ה] [ושני] נבלים וצלצל אחד שנאמר °הוא (ובניו ואחיו) שנים עשר: אין הקטן נכנס לעזרה לעבודה אלא בשעה שהלוים כו': מנא הני מילי אמר רבי יוחנן דאמר קרא °ויעמוד ישוע בניו ואחיו קדמיאל ובניו בני יהודה כאחד לנצח על ו] [עשה] המלאכה (ה' עבודת בית ה') [בבית האלהים] וגו': לא היו אומרים לא בנבל ולא בכנור אלא בפה כו': למימרא דנבל לחוד וכנור לחוד לימא מתני' דלא כרבי יהודה דתניא רבי יהודה אומר כנור של מקדש של שבעת נימין היה שנאמר °שובע שמחות [את] פניך אל תיקרי שובע אלא שבע ושל ימות המשיח שמונה שנאמר °למנצח על השמינית על נימא שמינית שלעולם הבא עשר שנאמר °עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור ואומר °הודו לה' בכנור בנבל עשור זמרו לו שירו לו שיר חדש אפילו תימא רבי יהודה לעולם הבא איידי דנפישי נימין דידיה נפיש קליה כי נבל קרי ליה נבל: רבי אליעזר בן יעקב אומר אין עולין מן המנין כו': תנא וסועדי הלוים היו נקראין ותנא דידן כיון דהני קטין קלייהו והני עב קלייהו הני מקטטי והני לא מקטטי קרי להו צערי:

הדרן עלך אין נערכין

יש בערכין להקל ולהחמיר ובשדה אחוזה להקל ולהחמיר ובשור המועד שהמית העבד להקל ולהחמיר באונס ובמפתה ובמוציא שם רע להקל ולהחמיר יש בערכין להקל ולהחמיר כיצד 'אחד שהעריך את הנאה שבישראל ואת הכעור שבישראל נותן חמשים סלע ואם אמר הרי דמיו עלי נותן את שווין: **גמ'** יש בערכין להקל ז] וכו' ולהחמיר כיצד אחד שהעריך כו': בישראל אין בעובד כוכבים לא לימא מתני' דלא כר"מ *דתנן עובד כוכבים ר"מ אומר נערך אבל לא מערך אפי' תימא ר"מ הוא הדין דאפילו עובד כוכבים נמי אלא מילתא

לרות אבל שיר של עולם הבא ל' זכר שאינו יולד: (ג) מדמפיק ר' יהודה כור בנבל עשור אלמא כור הייט נבל: יא] **דנפיש קליה כי נבל** · ונבל עשור כמפות של נפחים ומוליא קול ע"י רוח: **וסועדי** · עוזרי (ג): לויים יב] עבו קלייהו קטנים קטין קלייהו דק קולם: **מקטטי** · כלומר מקטטין ועושים קולם דק דק ויפה ומלעיגין הלוים אחין יסלים לבסס קולם כמותן:

הדרן עלך אין נערכין

להקל · יג] **נאה שבישראל** · שוה מאה מנה אין נותן אלא ל' סלע: **להחמיר** · שהמעריך הכעור שבישראל אפי' אינו שוה אלא ה' סלעים נותן ל' סלעים מן עשרים עד כן ס': (ד) **בשדה אחוזה** · במקרקעי שדה אחוזה: **שהעריך** · שאחר ערך פלוני עלי: **גמ'** **בעובד כוכבים לא** · אחר ערך פלוני עלי: **נערך אבל לא מערך** · כלומר אמר ישראל ערך עובד כוכבים פלוני עלי לא אמר כלום דעובד כוכבים אינו נערך: **נערך אבל לא מערך** · כלומר מפרש בפ"ק (נעיל דף ה:): מילתא

מגילת תענית פ"ח [ספסים ל:. מנחות מט:]

רבינו גרשום

בעלמא שצריכין להיות ששה תמידין [מבוקרין בכל יום בלשכה מ"ם כדי שישחטו בכל יום של שבע ב' תמידין] שיהיו מבוקרין ד' ימים קודם שחיטה הא כיצד היו לה ביום ראשון ששה מבוקרין שהם ב' מהן ביום ראשון והביא ב' תחתיהן נשתיירו ד' מבוקרין וב' שאין מבוקרין הרי ו' וביום ב' ישחם ב' מן המבוקרין ויביא ב' אחרים תחתיהן [וביום ג' ישחם ב' מבוקרים ויביא ב' אחרים תחתיהן] אותן שהביא ביום ראשון תחת אותן ששחם יהו ראויין להקריב ביום רביעי שהרי הן מבוקרין ד' ימים ומקצת יום ד' הוי ככולו ואותן שהביא ביום ב' ראויין ליום ה' ושל יום ד' ליום ו' ושל יום ד' לשבת [ושל יום ה' ליום א'] וכך דאוד חלילה והיו בכל יום ב' מבוקרין הלכך אין פותחים בלשכה משנה סלאים המבוקרים: במצלתים היינו צלצל: [כיון דהדא עבידתא עבדי וחד גברא שמכה זה בזה קרו להו חד צלצל]: שנאמר הוא ואחיו ובניו שנים עשר שחילקו הלוים לכ"ד משמרות כנגד כ"ד משמרות כהונה והגיע לכל משפר י"ב כדכתיב בדברי הימים בכל אחד הוא ואחיו ובניו שנים עשר וכשתצרף כולם יבא לכל משמר שנים עשר: אין הקטן · בן לוי: נכנס לעזרה לעבודה · לשיר: אלא בשעה שהלוים: הגדולים עומדין [בשיר] שהיו קטני הלוים נכנסין לסייע את הלוים בשיר: ולא היו אומרים אותן תינוקות השירה: לא בנבל ולא בכנור אלא בפה כדי ליתן תבל בנעימה כלומר לפי שקול הולדים הוא דק היה קולן מנעים את השירה כמו תבלין המנעימין את המאכל: שנאמר בניו ובני יהודה היו קטנים פלמר שכולן מנצחין בשיר גדולים וקטנים: עלי עשור ועלי נבל · כלומר היה [עשור] בנימין: ואומר הודו לה' בכנור בנבל עשור ולא כתיב ובנבל אלמא [קסבר] דחד הוא: אידי דנפישי נימין דידיה · בכנור לעולם הבא: ונפיש קליה כי נבל באותו נבל שמכוסה בעור הכרם קרי ליה נבל: [אין עולין למנין אותו תינוק אין עולה למנין י"ב לוים: ולא עומדין בדוכן באותו מקום גבוה שהלוים עומדין שם: וסועדי הלוים מסייעי הלוים בשיר: הני · הקטנים מקטטין מקטינין קולן שקולן דק והני הגדולים לא מקטטי קולן שקולן עבה משום הכי קרי להו צערי הלוים]: הדרן עלך אין נערכין

יש בערכין [להקל ולהחמיר] · שאם הערך את הנאה שבישראל אינו נותן אלא נ' סלע: ולהחמיר · שאם הערך את הכעור שבישראל נותן נמי נ' סלע: אחר המקריש שדהו] שבדולת המהוו היינו שדה שמסמכה למהוו הערך שדורכין אותה בני אדם ועוד כיון שסמוכה לעיר ועומדת בקמותיה רואין אותה (הבל) [בני אדם] ונותנין בה עין הרע ואינה עושה פירות כל כך: פרדסות סביסטי · שבאותו מקום שהן מעולות הרבה כשהוא פורה נותן בין בור ובין בור נ' שקל: בישראל אין · כלומר את הנאה שבישראל קתני ולא תנא את הנאה שבעובד כוכבים (אפילו עובד כוכבים) לימא מתני' ט': אסור

[ל"ל משמיע]

[ל"ל ואחיו ובניו]

שיטה מקובצת

ל] דתניא (מנחות דף מט פסחים דף ט): ב] רב הונא בר זבדי ואמרי לה אמר רב זבדי עד ותיבות אמר רב הונא נמחק: ג] עד לעולם אין קטן נכנס: ס] ושני נבלים: ו] על עשה המלאכה בבית האלהים בני יהודה בניהם ואחיהם הלוים תיבות (מלאכת ה') עבודת בית ה' וגו' נמחק: ז] להקל ולהחמיר כיצד תיבת וכו' נמחק: ח] מצו קודם הים: ע] ואין עולין אותן הקטנים למנין מתיבת דלא עד תיבת שנים עשר ל"ש: י] במכילתין לפי שכשם שנקבה: יא] מה"ד ונפיש קליה: יב] לוים גדולים עבה: יג] הנאה שבישראל אע"פ שהוא שוה: יד] לדוכן · גליון דהא בקרא דמייתי לעיל הוא ובניו ואחיו שנים עשר ולפיכך מניה דאין פותחין מ"ב לוים אלמא בניו גדולים משמע וי"ל דרבי וכו': טו] בני חבדד תיבת מורד נמחק:

הגהות הב"ח

(פ) גמ' תרבעה ימים קודם שחיטה כ"כ עיין במנחות דף ט ע"א: (ב) רש"י ד"ה בנבל וכו' שאינו יולד ומדמפיק רבי יהודה כל"ל וכד"ל: (ג) ד"ה וסועדי עוזרי כס"ד וחת"כ מ"ם כמי כוי גדולים עבה: (ד) ד"ה בשדה אחוזה וד"ה שבעין ל"ל קודם ד"ה נאה שבישראל שוה מאה:

מילתא אגב אורחיה קמ"ל יד) דלא תנא את האלה שבכנענים לפי שאסור להזכיר שם טי על כנעני כדרב יהודה דכתיב (דברים ז) לא תחנם לא תתן להם חן: **וסלא קתני** · גבי אוכם ומפקה: **אלא מקטנה שבישראל ואת הגדולה שבכהונה** · אלמא בתרתי אומי קא מייתי: **בעובד כוכבים לא משכחת לה** · דין שדה אחוזה שיהא תורה אור פודהו בחמשים שקל כסף אלא בשויו דלאו בני אחוזה בתרן ישראל נינהו:

מתני' אחד המקדיש שדה בחולת המחוז סביבות עיר שאינה חשובה כ"כ מפני מדרס הרגלים חולת סביבות כמו מחול הכרם (כלאים פ"ד מ"ח) טו) (ל"ח) מחוז עיר ל"ח מחוז שם מקום שלא היו שדותיו חשובין: **פרדיסות שבסבטי** · כרמים של אותו מקום ומעולים הם מאוד: **נותן** · מי שפודה אותם בין בעליה בין אדם אחר בבית זרע חומר שעורים חמשים שקל כסף אם תחלת היובל היה ואם לא מגרע לפי השנים שעברו שלא פודו אותם כדכתיב קרא: **אחד שדה אחוזה כו'** · דכולהו מיפרקי בג' שקלים: **שדה אחוזה** · אם בעליה פודין אותה מוסיפין חומש על החמשים כדכתיב (ויקרא כז) ואם גאל יגאל את השדה המקדיש וגו': **ובשדה מקנה אין נותן חומש** · כדמפרש בגמ': **גמ' בעין יפה מקדיש** · אילנות לבד וקרקע לבד ולא שיפדה אילנות אגב קרקע: **פרדיסות** · היינו כרמים נטועים וקתני חמשים שקל אלמא נפדין אילנות אגב קרקע: **אלויה** · ולימה נטועה: **אין לי** · נפדה בג' שקלים אלא בית זרע שרלוי לזריעה: **פודה** · האילנות בשויין וחוזר ופודה קרקע ושדה מ"מ דקאמר לא קאי אלא אקרקע: **הקדיש שלשה אילנות** · נטועין ומפוזרין כשדרן ממטע עשרה לבית סאה אם היו עשרה מפוזרין כדרך אלו היו מחזיקין בית סאה זו היא דין נטיעת אילנות וכל קרקע שביניהם צריך להם לפיכך אם הקדישו ה"ז הקדיש קרקע שביניהם וכל אילנות קטנים שביניהם: **פחות מיכן** · אם נטועין בפחות ממטע עשרה לבית סאה או ביותר מיכן אין זה כדר נטיעת אילנות ולא הקדיש אלא אילנות וכשהוא פודן פודה בשויין: **זה אחר זה** · לא קנה הקדש קרקע שאין קנין קרקע אלא לג' אילנות כדאמר בבבא בתרא: **ולא עוד** · פז) ולא אלו בלבד נפדין בשויין שאין עמהן הקדש קרקע כלל: **אלא אפי' הקדיש אילנות** · שאינן נטועים כסדר: **ואח"כ הקדיש קרקע** · דאיכא למימר ליפרקו אגב ארעייהו אפי' הכי הואיל ולא קדשו יחד פודה אילנות בשויין והקרקע נפדית בית זרע יז) כ' (ח) שקלים: **היכא דרב סוגא** · מריש דהיכא דהקדישן יחד נפדין אגב קרקע: **הקדיש אח כולה** · כל אשר בתוכה: **ר' שמעון אומר לא הקדיש** · אילנות שבה: **אלא מרוב המורכב ומדן השקמה** · שהם זקנים וגדולים מאד ויונקים משדה הקדש מפי משקה אילנות והכי מפורש בב"ב סדן [השקמה] דדרך שקמין לקון אותם כדי שיגדלו בעובי ויקודם שנקלן קרי ליה בתולת שקמה ולאחר קלילה קרי ליה סדן השקמה הכי תניא במס' כלה (דף ח): **ליזיל כתר פדיון** · והואיל וכשעת פדיון יש קרקע עם האילנות: **ליפרקו אגב ארעייהו** · ואע"ג דכשעת הקדש הקדישן בפני עצמם: **והקדישה ואח"כ מתה אביו** · אע"ג דכשעת הקדש הואי שדה מקנה הואיל ולאחר שמת אביו הוי שדה אחוזה: **מנין שהקדיש לפניו כשדה אחוזה** · ונפדית בחמשים שקלים ולא בשויה: תלמוד

ע"ז כ. ע"ש

בעובד כוכבים לא משכחת · משום דלאו בני אחוזה נינהו ואע"ג דאמרינן (קידושין דף יז:) עובד כוכבים יורש אביו דבר תורה מ"מ לא היה להם אחוזה בארץ ודין זה לא שייך כי אם בא"י דמלוה היא המלויה בארץ ועובד כוכבים אין לו אחוזה בארץ: ***הקדיש** שלשה אילנות ממטע עשרה לבית סאה וכו' אילנות בנטיעות איני דאיכי סאה וכו' [אילנות] לבית סאה סגי: **פחות** מכאן לו יתר על כן לא הקדיש את הקרקעות · ממטע עשרה לבית סאה מגיע לכל אילן ואילן ר"ל אמות ותימה דבפרק המוכר [אמ] הספינה (ב"ב דף פב:) תניא הקונה שלשה אילנות והם *מד' אמות עד ט"ז קנה תחתיהן וביניהן ולידיהן כמלא אורה וסלו אלמא לא חשבינן להו כרלופין כשאין בין זה לזה כי אם ח' אמות על ח' אמות בריבוע דהיינו ס"ד אמות לכל אחד ואית ליה קרקע בהני והכא אמרי' דפחות מר"ג אמות לא הקדיש הקרקע ואור"י דיש חילוק בין מוכר למקדיש במוכר לא בעינן כולי האי מיהו תימה דהכא אמרי' דיתר על כן אין לו קרקע וגבי מוכר אמרי' עד ט"ז אמות על ט"ז אמות דהיינו רב"ו ולא חשבינן להו כמפוזרים יותר מדאי ויש להו קרקע וא"ל דהכי ט"ז אמות דגבי מכירה מיירי בעיגולא יח) והכי יבוא יתר על העיגול רביע ממלא דגבי מכירה לא בעינן כולי האי כמו מקדיש והקשה רבינו שמואל בבבא בתרא מהא דתניא בתוספתא דאין חילוק בין מוכר למקדיש לדין זה לקנות קרקע ותיכף דתנאי היא מיהו תימה דר' שמעון אית ליה הכא דח' אמות בין זה לזה לא חשיב יח) יותר מדאי אף לענין הקדש וברייתא דהכא במטע עשרה לבית סאה מוקי לה הכא בסמוך כר' שמעון וי"ל דלא מוקי כר' שמעון כ"א מדין דמקדיש בעין דעה מקדיש אבל מדין שיעור נטיעת האילנות לא הוי כר' שמעון: לידבעיא

[כ"ב עב. מנחות קח:]

כ"ב עב. עי' בכ"מ פ"ד מהל' ערכין ג' בכ"מ"ם ועי' רש"ק בבכ"ז

רבינו גרשום

[אסור לאדם לומר כמה נאה עובד כוכבים זה · משום שנאמר לא תחנם לא תתן לחם חן]: דלאו בני אחוזה נינהו ט) דעובד כוכבים לא קני (נופא) [שדה] ועוד שאין לו שאר אב ואין כ) יורש את אביו: **כתני'** בחולת המחוז היינו שדה שסמוכה למחוז העיר שורוכין אותה בני אדם ועוד כיון שסמוכה לעיר ועומדת בקמתה רואין אותה בני אדם ונותנין בה עין רעה ואינו עושה פירות כ"כ: **גמ'** מקדיש בעין יפה מקדיש · והקדיש את האלנות לדמיהן [לבד וחוזר ופודה קרקע כו']: בה אילנות וקתני נותן [בבית] זרע חומר שעורים ג' שקל אלמא אינו צריך לפדות את האילנות בפני עצמן: [ראויה לפרדיסאות קאמינא · ולא דאית ביה אילנות: ת"ל] שדה מכל מקום · כלומר שיפדה את השדה ואין צריך לפדות את האילנות: [הכא נמי פודה וחוזר ופודה · כלומר שלאחר שפדה השדה פודה את האילנות]: מסמע עשרה לבית סאה' כלומר שישנן נטועין [בשוה] בתוך בית סאה הרי זה הקדיש את הקרקע אגב האילנות אע"ג שלא הזכיר את הקרקע דבמילה היא (אגב) לגבי האילנות [ואת האילנות שביניהם אילנות קטנים שעלו בין אותן אילנות]: פחות מיכן או יתר מכן שנטועין אותן י' אילנות בפחות מבית סאה או מפוזרין ביותר מבית סאה דבטלו מתורת אילנות: אי שהקדישן בזה אחר זה · לאילנות הרי זה לא הקדיש (אלא א"כ) [אפי'] הקדיש בפירוש הקרקע וכשהוא פודה וכו' · וקא פריך מרישא דברייתא: ר' שמעון אומר לא הקדיש אלא את החרוב כו' דדבר חשוב הן דקא ינקי משדה הקדש · אבל לא שאר האילנות ואח"כ הקדיש הקרקע · אע"פ שנטועין עשרה בבית סאה ובזה אחר זה הקדיש (שדה ואת האילנות כשהוא פודה כו' בשויהן) [פודה את האי לנות בשויהן וחוזר כו']: גיזיל] בתר פדיון · דאיל וכשעת פדיון ישנה לקרקע מקודשת עם האילנות ונפרקו אגב ארעייהו · מנין לזוקח שדה מאביו והקדישה · דבשעת הקדש היתה שדה מקנה: ואח"כ מת אביו · והיה ראוי לירש אותה שדה אם לא קנאה: מנין שהתא לפניו · עכשיו בשעת פדיון: כשדה אחוזה · ויפדה בית זרע חומר שעורים בג' שקל בכסף: ת"ל ואם את שדה מקנתו וגו' אלמא אויל רבי שמעון בתר פדיון אע"ג דלא הויא שדה אחוזה בשעה פדיון אזלינן בתר השתא · ומת אביו ואחר כך הקדישה · דבין בשעת הקדש ובין בשעת פדיון הוי שדה אחוזה: מ"ש

ט) חולי ל"ל בח"י דעובד כוכבים וכו': כ) מ' קידושין יז: דעובד כוכבים יורש את אביו ד"ת וכ"ה כאן נתום' ד"ה בעובד כוכבים וכ"ע:

ב א מיי' פ"י מהלכות ע"ז הל' ד עוש"ע י"ד סימן קנא סעיף יד:

ג ב מיי' פ"ד מהלכות ערכין הלכה כ:

כאן שייך ד"ה מה בין וחולו בדף יג ע"ב

ד ג מיי' שם הלכה כו:

ה ד מיי' שם הלכה כז:

ו ה מיי' שם הל' כו:

ז ו ז מיי' שם הל' עו:

ח ח מיי' שם הלכה יז:

מת' אמות נ"ק

ט ט מיי' שם הלכה יח:

י י מיי' שם הלכה כח:

שיטה מקובצת

ח) (אסור לאדם שיאמר כמה נאה כנעני זה ולא תחנם לא תתן לחם חן: דלאו בני אחוזה נינהו ט) דעובד כוכבים לא קני (נופא) [שדה] ועוד שאין לו שאר אב ואין כ) יורש את אביו: **כתני'** בחולת המחוז היינו שדה שסמוכה למחוז העיר שורוכין אותה בני אדם ועוד כיון שסמוכה לעיר ועומדת בקמתה רואין אותה בני אדם ונותנין בה עין רעה ואינו עושה פירות כ"כ: **גמ'** מקדיש בעין יפה מקדיש · והקדיש את האלנות לדמיהן [לבד וחוזר ופודה קרקע כו']: בה אילנות וקתני נותן [בבית] זרע חומר שעורים ג' שקל אלמא אינו צריך לפדות את האילנות בפני עצמן: [ראויה לפרדיסאות קאמינא · ולא דאית ביה אילנות: ת"ל] שדה מכל מקום · כלומר שיפדה את השדה ואין צריך לפדות את האילנות: [הכא נמי פודה וחוזר ופודה · כלומר שלאחר שפדה השדה פודה את האילנות]: מסמע עשרה לבית סאה' כלומר שישנן נטועין [בשוה] בתוך בית סאה הרי זה הקדיש את הקרקע אגב האילנות אע"ג שלא הזכיר את הקרקע דבמילה היא (אגב) לגבי האילנות [ואת האילנות שביניהם אילנות קטנים שעלו בין אותן אילנות]: פחות מיכן או יתר מכן שנטועין אותן י' אילנות בפחות מבית סאה או מפוזרין ביותר מבית סאה דבטלו מתורת אילנות: אי שהקדישן בזה אחר זה · לאילנות הרי זה לא הקדיש (אלא א"כ) [אפי'] הקדיש בפירוש הקרקע וכשהוא פודה וכו' · וקא פריך מרישא דברייתא: ר' שמעון אומר לא הקדיש אלא את החרוב כו' דדבר חשוב הן דקא ינקי משדה הקדש · אבל לא שאר האילנות ואח"כ הקדיש הקרקע · אע"פ שנטועין עשרה בבית סאה ובזה אחר זה הקדיש (שדה ואת האילנות כשהוא פודה כו' בשויהן) [פודה את האי לנות בשויהן וחוזר כו']: גיזיל] בתר פדיון · דאיל וכשעת פדיון ישנה לקרקע מקודשת עם האילנות ונפרקו אגב ארעייהו · מנין לזוקח שדה מאביו והקדישה · דבשעת הקדש היתה שדה מקנתו: ואח"כ מת אביו · והיה ראוי לירש אותה שדה אם לא קנאה: מנין שהתא לפניו · עכשיו בשעת פדיון: כשדה אחוזה · ויפדה בית זרע חומר שעורים בג' שקל בכסף: ת"ל ואם את שדה מקנתו וגו' אלמא אויל רבי שמעון בתר פדיון אע"ג דלא הויא שדה אחוזה בשעה פדיון אזלינן בתר השתא · ומת אביו ואחר כך הקדישה · דבין בשעת הקדש ובין בשעת פדיון הוי שדה אחוזה: מ"ש

ט) (אסור לאדם שיאמר כמה נאה כנעני זה ליתני אולי הא הנאה שב'ישראל ואת הכעור שבכנענים בחד ותיבת כו' ל"ש ונמחק): ב) אלא מקדש הוא אות' ר' נמחק: ג) תיבת לה נמחק: ד) בחולת המחוז · פי' מדינה שהיא חול ואינה עושה פ'רות: ה) פַּפְּסִי נותן בבית זרע אותו י' נמחק: ו) חמשים שקל אות ב' נמחק: ז) אילנות בשוויהן וחוזר: ח) נותן בבית זרע חומר שעורים חמשים אות ב' נמחק: ט) לפרדיסות סבסטי קאמר תיבת קאמינא נמחק: י) הכא נמי פודה וחוזר ופודה הכא לא שייך שנויא ראויה קאמר מדקאמר שדה נפנים ואילנות מנין משמע דשדה אילנות ממש קאמר ולעיל לא משני הכי כמו בכאן דתני יש בערכין להקל ולהחמיר ש"מ שבא לפרש כל הפדיון שיש לו · חוט' החחרים: יא) הקדיש עשרה אילנות וכן גירס' הרגמ"ה: יב) שביניהם לפ"כ דשהוא פודה פודה אילנות בשויהן ולא עוד אלא אפילו הקדיש את האילנות ואח"כ הקרקע כשהוא פודה: יג) ופודה קרקע בית: יד) (קמ"ל דלא תנא את הנאה שבכנעני לפי שאסור להזכיר שם נוי על כנעני כדרב יהודה לא תחנם לא תתן לחם חן הם"ד ומה"ד והא) : טו) תיבת ל"א נמחק: טו) ולא עוד · כלומר ולא : יז) זרע חומר שעורים ג' : יח) בעיבולא והכא בריבוע יתר : יט) לא חשיב רצופין אף לענין ותיבות יותר מדאי נמחק:

*) כ"ב עב: ניסון מתי [לקמן כו:]

תלמוד